

Ebamäärane seadus võimaldab prokuratuuril vabalt otsustada, keda süüdistada ja keda hoopis kaitsta, kirjutab Tartu endine abilinnapea **Valvo Semilariski (RE)**.

Jupiter, härg ja korrupsioon

Kui endine Swedbanki finantskuritegude tõkestamise juht Indrek Tibar valiti aprilli alguses Eesti vabariigi justiitsatašeeks USA, kelle tööülesannete hulka kuulub ka Swedbanki puudutava rahapesu uurimine, siis politiseeris see kiiresti. Lugu jõudis sel kuul riigikogu suurde saali, kus justiitsminister Maris Lauri pidi vastust andma.

Loo intriig ei seisne ainult selles, kas Tibar on endise Swedbanki töötajana erapooletu osalema Swedbanki puudutavas rahapesu uurimises. Hoopis teine ja seni käsitlemata rakursus puudutab valikuprotsessi, sest 14 kandidaadi seast Tibari välja valitud komisjonis oli tema kauaaegne sõber ja tänane peaprokurör Andres Parmas.

Minister Lauri selgitas, et riigi peaprokurör Andres Parmas ei otsustanud Indrek Tibari valimist üksinda, vaid tegemist oli kollegiaalse otsusega. Komisjonis oli veel kaks prokurööri ja üks personalinõunik. Ning et peaprokurör on kindlasti piisavalt professionaalne, et osata isiklikult suhted eristada oma ametkondlikust tegevusest ja tööalastest suhetest. Lisaks on Eesti ühiskond piisavalt väike, inimesed tunnevadki üksteist tihti-peale päris hästi. Meeste omavaheline sõprus konkursi tulemusi ei mõjutanud ning minister mingisugust korrupsiooni selles kõiges absoluutselt ei näe.

See selgitus tekitab aga küsimuse võrdsest kohtlemisest kõigis neis, keda prokuratuur on läbi aastate väntsanud nn toimingupiirangu paragrahvi ja korrupsiooniohu süüdistustega.

Näiteks 2017. aastal peeti Tartu abilinnapead Artjom Suvorov ja Valvo Semilariski kinni ja esitati süüdistus korrupsioonis. Artjom Suvorov on lõpuks kõigis astmetes õigeks mõistetud. Minu menetlemine veel kestab – neljandat aastat.

Praeguseks on kohtumenetlusse alles jäänud just nn toimingupiiran-

2 MÕTET

● Kerkib küsimus, mille poolest erinevad hankemenetluses võitja aus väljavalimine ning ametikoha konkursi võitja aus valimine.

● Eri prokuröride seisukohtadest tuleneb, et küll nemad juba teavad, keda karistada.

gu küsimus. Mind süüdistatakse ja esimeses astmes Tartu maakohtus mõisteti osaliselt süüdi selles, et hääletasin Tartu linnavalitsuse istungil otsustuste tegemisel, mis olid seotud minu sõbra äriühinguga. Kusjuures erinevalt Parmase ja Tibari juhtumist ei osalenud ma üldse hankekomisjoni töös. Hankespetsialistid olid varem juba ise hinnanud pakkumuste hanketingimustele vastavust ja võitja välja valinud. Linnavalitsuse istung kinnitas iga kord neid otsustusi täiesti formaalselt.

Kordan siinjuures üle, et mulle ei heideta ette sisulist korrupsiooni. Ka teised ametnikud oleksid minu asemel hääletanud samamoodi. See süüdistatakse ja esimeses astmes mõisteti mind osaliselt süüdi seotud isiku suhtes otsuse tegemisel osalemise tõttu tekkinud «olemusliku korrupsiooniohu» tõttu, mitte sellepärast, et selline korrupsioonioht oleks tegelikkuses realiseerunud või et keegi oleks saanud mingi ebaseadusliku eelise.

Arvestades seda, et toimingupii-

rangu rikkumine ei nõua n-ö kahju tekkimist, vaid karistatav on üksnes korrupsiooniohtliku olukorra tekitamine, kerkib küsimus, mille poolest erinevad hankemenetluses võitja aus väljavalimine ning ametikoha konkursi võitja aus valimine. Tegemist ei ole esimese korraga, kus justiitsministeerium annab vastuolulisi selgitusi. Nimelt leiab prokuratuur, et arstid on korrupsioonivastase seaduse mõistes ametiisikud, kuid justiitsministeerium eitab seda. Kuidas peab arst käituma, kui patsient on tema tuttav?

Praegu võib öelda, et ükski arst või ametnik ei saa teada, kas on siis see toimingupiirangut käsitlev seadusepiir, mida ületada ei tohi. Miks minu seost oma sõbraga peetakse korrupsiooniohtlikuks, aga peaprokuröri suhet Indrek Tibariga mitte, ja seda olukorras, kus kummalgi juhul tegelikult ei ole tuvastatud, et teine isik samas positsioonis oleks teisiti otsustanud. Nii võrd ebaseelge ja ettenähtamatu karistusnormi alusel ei oleks mõistlik isikuid kurjategijateks tembeldata. Äärmisel juhul võiks rääkida väärtemenetlusest ja distsiplinaarmentlusest, mis teoreetiliselt korrupsiooniohtu edukalt tõrjuks.

Korrupsioonivastane seadus on kehtinud ligikaudu üheksa aastat ning senimaani on võimalik toimingupiirangu rikkumist täiesti diametraalselt erinevalt tõlgendada ning tasapisi tekkiv kohutpraktika ei ole senist ebaseelgust kõrvaldanud. Justiitsministri seisukohad, mis kokkuvõtlikult kandsid mõtet, et

kõik oli ju aus ning keegi ebaseaduslikku eelist ei saanud, oleks pidanud kohaldama ka mulle. Eriti arvestades, et mulle etteheidetava tegevuse ajal kehtis n-ö rangem regulatsioon, kus toimingupiirangu rikkumise jaa-tamiseks tuleb tuvastada minu sõbra «vahetu ja oluline» mõju minu kui ametiisiku üle.

Pärast 2019. aastal toimunud seadusemuudatust piisab üksnes olukorrast, kus tuvastatakse üks korrupsioonivastases seaduses sätestatud alus, nt et ametiisik oli «korrupsiooniohust teadlik». Tegemist on ilmselgelt madalama lävendiga kui «vahetu ja oluline» mõju ning peaprokurör Parmas oli kindlasti Tibarit ametisse valides sellest teadlik.

Eri prokuröride seisukohtadest tulenebki, et küll nemad juba teavad, keda karistada.

Juhtiv riigiprokurör Taavi Pern kommenteeris seoses toimingupiirangu rikkumisega, et arstide tegevus on karistatav üksnes siis, kui naabrit raviva arsti tegevust mõjutab see, et ta on naabrile raha võlgu. Omaaegne riigi peaprokurör Lavly Perling on öelnud, et prokuratuuril on loodetavasti piisavalt tervet mõistust, nii et prokuratuur ei kohalda toimingupiirangu rikkumist ning kaitsepoliitset amet ja keskkriminaalpolitsei korrupsioonibüroo kutsuvad sellise inimese, kes hakkab enda teadmatusesse tõttu libastuma, esmalt välja ja juhi-vade tähelepanu võimalikule rikkumisele. Kuidas saab õiguselguseks nimetada olukorda, kui kodanik peab seaduse mõistmiseks esmalt kapoga «kohvil käima»? Ja oleks siis keegi kohvile kutsunud...

Jättes KarS § 300¹ kehtetuks tunnistamata, jääme ootama järgmist olukorda, kus prokuratuur ja kapo leiavad, et mingeid isikuid peab formaalse korrupsioonikuriteo eest karistama ning mingeid teisi täpselt samas olukorras mitte. Kusjuures mõni neist saab lausa ministri tasemel ja riigikogu kõnepuldil tuge, et seadust just nende puhul niipidi tõlgendataks.

mitte üksnes kultuurilises mõttes. Niisugune võiks olla Tallinnalgi.

Nojah, aga raha ooperimajaks ju ei ole. Minul tekkis tõesti küsimus: kui üle saja aasta tagasi oli eesti rahval küllalt tahtmist, et jõud koondada ja raha kokku panna ning teater ehitada, siis miks me ei võiks seda teha praegu? Olen veendunud, et kindlasti on meil palju neid, kes peavad head ooperimaja riigi kvaliteedimärgiks ja on valmis selle nimel oma panuse andma.

Teeme väikese arvestuse. Eestis elab enam-vähem 1,3 miljonit inimest. Kui minna üleemeelikuks ja seada eesmärgiks, et iga Eesti elanik annetaks uue Estonia heaks 100 eurot, siis saaksime kokku 130 miljonit eurot. Niisuguse rahaga peaks saama küll päris korraliku ooperimaja, pealegi olen päris veendunud, et ega riik (ja miks mitte ka Euroopa Liit) siin õlga alla panemata jäta. Mina ise olen veel pisut töötav pensionär ja olen valmis andma vähemalt kaks oma pensioni, millega saaks annetatud rohkem kui kümne Eesti inimese panus. Julgen väita, et niisuguseid teisi ooperihuvilisi on teisi. Samuti on põhjust uskuda, et nii mõnigi kultuurilembene ettevõtte juht nõustub oma firmaga ettevõtmist toetama. Pealegi pole seda raha vaja täies mahus nüüd ja kohe. Kogu ettevõtmise õnnestumiseks on muidugi vaja leida loodava fondi või rahastu etteotsa mõni tegus ja asjast huvitatud inimene.

KARIN KAUP LAPÕN
Eesti 200 juhatuse liige

Lõpetage pseudoliberalism!

Eesti Raadio uudised kõlavad sel-lest, kuidas Soomes on mure, et jalkafännid käisid Peterburis ja üle 120 inimese tuli tagasi koroonaga. Fännid kirjeldavad, kuidas Piiteri lennujaamas ja staadioni ümbruses nõuavad venelased maske, aga linna peal ei huvi see kedagi, nagu pandeemiat ei olekski. Samas tuvastati 25. juunil Venemaal üle 20 300 nakatumise.

Eestiki ei paista Venemaalt saabuv Covid huvitavat. Eesti piiril ei ole negatiivset koroonatesti mitte kunagi nõutud ega nõuta ka nüüd. Eestis elavad Vene kodanikud ja hallipassilased käivad vabalt üle Narva silla – ei mingeid kohustuslikke teste ega kontrolli, kas nad on isolatsioonis või teevad riiki saabudes teste. Võin kihla vedada, et enamik ei ole isolatsioonis ega tee teste. Pigem arvavad, et koroonaga on fake news.

Meie peaministrit huvitab see, et meie Kalevipojad saaksid Soomes raha teenida, mitte see, et meie enda piiri kinni hoida nakkusest pakatava Venemaaga. Vähemalt välisministril on väärikust mitte soomlasi hukka mõista.

Vaktsineerimisvastased on suveks maha rahunenud – nüüd oleks paras aeg lõpetada pseudoliberalism ja tekitada vaktsineerimissurve. Eestis tuleb kiiremas korras kehtestada nn roheline kaart, mille alusel vaktsineeritud ja läbipõdenud saavad teenuseid ja lõbustusi ning teised mitte. See tekitab surve, miks vaktsineerida minna.

Tänase seisuga on Eestis täielikult vaktsineeritud ainult 31 protsenti inimestest. See on alla kolmandiku ja kaugel maas sügisest seadud 70 protsendi eesmärgist. Venemaal on vaktsineeritud vaid 11 protsendi ringis ja nagu lehest võisime lugeda, armastatakse seal veel ka võltsitud sertifikaate. Israelsi, muide, on täielikult vaktsineeritud 60 protsenti elanikest.

Lapsevanemad veel ei tea, et neid ootab suure tõenäosusega sügisel taas ees laste kaugõpe, kodukontor ja maskid. Erasektor on saanud valmis digikooli eestikeelse arenduse, aga kas see sügisel leste arvutites on – ma pigem kahtlen. Kiidan, et lastele on vaktsineerimine nüüd avatud. Kuid õpetajatele peaks vaktsiin kohustuslik olema.

Agar riigikogul on soojamaapiletid ostetud ja kahekuuline puhkus käes. Ka valitsus on jala lõdvaks lasknud ja ettevalmistusi koroonasügisel ei paista tavainimesele kuskilt. Nagu eelmiselgi suvel ei tehtud suuri ettevalmistusi, vaid tegeleti mingi totaka referendumiga, tundub, et ka nüüd suurt ei tehta. Pandeemia ajal on valitsusel aga kohustus suunata inimeste tervisekaitumist.

Tegelikkuses ei leia ka pika otsimise peale ühelteki valitsuse veebilehel ega ottingumootorist Covidi-vastase võitluse kava. Soome oma tuleb küll kohe guugeldades ette. Peaministril tuleb just praegu, kui on rahulik, teavitada rahvast regulaarselt, mida teha, et sügisel koroonaga ei leviks. Vajalikud sammud:

- 1) piir Venemaaga edasi-tagasi käimisele kinni hoida;
- 2) kehtestada vaktsineerimise rohelise pass; ja
- 3) vaktsineerimise tempot tuleb oluliselt tõsta, selleks tekib surve rohelise passi nõudmisega;
- 4) õpetajatele ja meditsiinitöötajatele kehtestada kohustuslik vaktsineerimine;
- 5) kolded lokaliseerida ja seada kohalikud liikumispiirangud.

KÕVA SÕNA

Totaalse vabaduse ja nähtuste omavahelise mitteeristamise tulemusena toimub Eesti kui nähtuse taandamine, vähendamise, välja jätmise.

Kolumnist **Maarja Vaino** sõnada «võrdsus», «kõige võrdvärsus» ja «vabadus» kuritarvitamise tulemusest. PM 29.06

Ehitame ise uue ooperimaja

Vajadusest ehitada praeguse Estonia asemele tänapäeva vajadustele vastav ooperiteater on Eestis vahelduva eduga räägitud juba kümneid aastaid. Äsja kultuuriobjektidele riikliku rahastuse jagamise ajal ja järel tõusis teema õnneks taas päevakorda, aga vähemalt mulle tundub, et kui Estonia juurdeehitus (või uus ooperimaja) esimese kolme hulka ei mahtunud, kipub asi jälle ununema. Oli küll pisut juttu sellest, kas piirduda praeguse teatri juurdeehitusega või panna siiski püsti uus ooperiteater, aga see oli ka kõik. Niisiis tuleb tõdeda, et riik on oma sõna öelnud.

Siit liigub mõte rohkem kui sada aastat tagasi. Toona ei olnud Eesti veel iseseisev, küll aga tõstis pead rahva iseleemise soov ja tahe olla ise tegija, seda ka kultuurielus. Nii sündiski mõte ehitada eestlaste oma teater ja kuna toonane tsaarivõim seda loomulikult ei toetanud, tulidki ärksamad eesti kultuuritegelased mõttele ehitada ise endale teater. Mõte langes viljakale pinnasele ja ühiselt kogutud rahaga saigi idee teoks. Oli suuri annetusi ja oli väikesi (lugu Juhan Liivi pintsakust on saanud legendiks).

Tundub, et praegune olukord meenutab väga toonast aega. Siis oli vaja oma teatrimaja, nüüd on vaja oma ooperiteatrit. Siis riik ega võimud seda ettevõtmist ei toetanud, nüüd justkui toetaks, aga raha selleks

TÕNIS VÄRNİK
ooperihuviline pensionär ja vabakutseline tõlkija

(vist) ei jätku. Siis võttis rahvas algatuse enda kätte ja ehitas teatrimaja valmis – äkki tuleks nüüdki sama teed minna?

Mina ise olen veel pisut töötav pensionär ja olen valmis andma vähemalt kaks oma pensioni, millega saaks annetatud rohkem kui kümne Eesti inimese panus.

Siinkohal tahaks öelda ka sõna sekka teemal, kas vana Estonia juurdeehitus või uus ooperimaja. Juurdeehituse puhul tundub igas mõttes olevat tegu hädalahendusega, mis lõpuks ilmselt kedagi ei rahulda. Mis kõige olulisem, nagu sellest ka asjatundjate sõnavõttudest on (vähemalt mulle) selgeks saanud: juurdeehituse võimalik maht ei luba ehitada kõikidele tänapäeva nõuetele vastavat ooperimaja, ruumi ni lihtsalt liiga vähe. Teiseks saab rikutud juba ammu Tallinna üheks sümboliks kujunenud

Estonia väljanägemine. Välja on toodud lugematu hulk teisi argumente juurdeehituse vastu. Väga tõenäoliselt ei anna soovitatavalt maksimaalset tulemust ka linnahalli ümberehitamine ooperiteatriks. Siit lõppjäreldus: vaja on ehitada uus ooperimaja.

Meie lauljate ja muusikute kõrges tasemes ei sõanda vist keegi, kes vähegi muusikast midagi taipab, mingil juhul kahelda. Miks ei võiks siis meil Tallinnaski olla uhke ooperimaja, kus meie lauljad ja muusikud saaksid oma võimeid maksimaalselt rakendada ja ka ise tulemusega rahul olla? Kindlasti tuleks maailmanimega lauljad ja lavastajad palju meelsamini siia oma kunsti pakkuma. Loomulikult lisanduks ka mujalt saabuvaid ooperihuvilisi, kes peale ooperipileti teevad siin muidki kulutusi.

Kuhu ooperimaja ehitada? Variante on palju, aga ikka olevat mingi asjaolu, mis pärasid siia ei saa ja tänna pole võimalik ehitada. Lõplik sõna jääb siin muidugi öelda asjatundjatele, aga Tallinna sadama pakutud krunt tundub küll ahvatlev. Võimalik, et siingi on mingeid agasid, kuid hea tahtmise (ja küllaldase raha) olemasolul peaks kõik olema võimalik. Muide, väide, et ooperiteater peab tingimata olema südalinna, alati küll ei kehti. Ühe näitena tooksin Sydney ooperimaja, mis on kesklinnast küllalgi kaugel. Ja üldse: tõeline ooperimaja on ju omamoodi maamärk isegi